
UDC 657.37

JEL Classification: M41

DOI: 10.35774/visnyk2024.03.159

Євгенія КАЛЮГА,

доктор економічних наук, професор.

Електронна адреса: kalygae@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9057-7476>.

Ганна ГРИЩУК,

PhD (Економіка), доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,

Державний податковий університет,

вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, 08200, Україна.

Електронна адреса: ann.umerova@gmail.com.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9532-7265>.

Олександр КАЛЮГА,

аудитор,

Державна аудиторська служба України,

вул. Петра Сагайдачного, 4, Київ, 04070, Україна

Електронна адреса: kalyga21o@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-2657-9494>.

**НЕФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ МАЛИХ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ**

Калюга Є., Грищук Г., Калюга О. Нефінансова звітність малих сільськогосподарських підприємств. *Вісник економіки*. 2024. Вип. 3. С. 159–171. DOI: 10.35774/visnyk2024.03.159

Kaliuha, Ye., Hryshchuk, H., Kalyuga, O. (2024). Nefinansova zvitnist malykh silskohospodarskykh pidpriemstv [Non-financial reporting of small agricultural enterprises]. *Visnyk ekonomiky – Herald of Economics*, 3, 159-171. DOI: 10.35774/visnyk2024.03.159.

Анотація

Вступ. В умовах становлення ринкової економіки утворення нових господарських структур різних форм власності, розвиток міжнародних економічних зв'язків обумовлюють необхідність удосконалення системи звітної інформації, необхідної для управління на усіх рівнях. Важливим етапом ведення обліку є формування нефінансової форми звітності, від правильності й обґрунтованості якої залежить ефективність системи обліку на малому підприємстві загалом. У зв'язку з цим вважаємо за доцільне проаналізувати складові нефінансової звітності та надати практичні рекомендації щодо їх актуальності у частині витрат на виробництво продукції рослинництва.

© Євген Калюга, Ганна Грищук, Олександр Калюга, 2024.

Мета дослідження – вивчити зміст та структуру Звіту про управління з метою їх удосконалення щодо витрат малих сільськогосподарських підприємств.

Методи (методологія). Теоретико-методологічною основою наукового дослідження є аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, абстрагування, конкретизація, порівняння, монографічний, системний і логічний методи.

Результати. Досліджено зміст та структуру Звіту про управління на підставі вітчизняного та зарубіжного нормативно-правового забезпечення, теоретико-практичних здобутків провідних вчених-економістів. Запропоновано практичні рекомендації у частині розділів «Результати діяльності», «Екологічні аспекти», «Соціальні аспекти та кадрова політика» та «Ризики» Звіту про управління малих сільськогосподарських підприємств з метою більш достовірного відображення витрат на виробництво продукції рослинництва.

Перспективи. У майбутньому доцільно більш ґрунтовно відобразити методико-організаційні аспекти формування Звіту про управління для малих сільськогосподарських підприємств.

Ключові слова: нефінансова звітність; Звіт про управління; малі сільськогосподарські підприємства; економічні, соціальні та екологічні аспекти діяльності; ризики.

Формули: 0, рис.: 0, табл.: 4, бібл.: 17.

Yevheniia KALIUNA,

D. Sc. (Economics), Professor,
e-mail: kalygae@ukr.net.
ORCID ID: 0000-0001-9057-7476.

Hanna HRYSHCHUK,

PhD (Economics), Associate Professor,
Department of Audit and Economic Analysis,
State Tax University,
University Street, 31, Irpin, 08200, Ukraine,
e-mail: ann.umerova@gmail.com.
ORCID ID: 0000-0001-9532-7265.

Oleksandr KALYUGA,

auditor, State Audit Service of Ukraine,
str. Petra Sahaidachnoy, 4, Kyiv, 04070, Ukraine,
e-mail: kalyga21o@gmail.com.
ORCID ID: 0009-0007-2657-9494.

NON-FINANCIAL REPORTING OF SMALL AGRICULTURAL ENTERPRISES

Abstract

Introduction. In the conditions of the formation of a market economy, the emergence of new economic structures of various forms of ownership, the development of international economic ties, the need to improve the reporting information system necessary for

management at all levels is necessary. An important stage of accounting is the formation of a non-financial form of reporting, the accuracy and validity of which depends on the effectiveness of the accounting system at a small enterprise as a whole. In this regard, we consider it expedient to analyze the components of non-financial reporting and provide practical recommendations regarding their relevance in terms of costs for the production of plant products.

The purpose – *to examine the content and structure of the Management Report with a view to improving them on the costs of small agricultural enterprises.*

Methods (methodology). *The theoretical and methodological basis of scientific research is analysis, synthesis, induction, deduction, analogy, abstraction, concretization, comparison, monographic, systematic and logical methods.*

The results. *The content and structure of the Report on Management were studied on the basis of domestic and foreign regulatory and legal support, theoretical and practical achievements of leading economists. Practical recommendations are proposed in the sections «Results of activity», «Environmental aspects», «Social aspects and personnel policy» and «Risks» of the Report on the management of small agricultural enterprises in order to more reliably reflect the costs of production of crop production.*

Prospects. *In the future, it is advisable to more thoroughly cover the methodological and organizational aspects of the formation of the Management Report for small agricultural enterprises.*

Keywords: *non-financial reporting; Management report; small agricultural enterprises; economic, social and environmental aspects of activity; risks.*

Formulas: 0, figures: 0, tables: 4, bibl.: 17.

JEL classification: M41.

Постановка проблеми та її актуальність. У межах імплементації положень Директиви 2013/34/ЄС «Про щорічну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність» [1] в законодавство України внесено зміни до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [2], відповідно до яких встановлено вимогу до визначених категорій підприємств складати Звіт про управління. Він містить фінансову та нефінансову інформацію, що характеризує стан і перспективи розвитку підприємства, розкриває ризики та невизначеності його діяльності. Його зобов'язані подавати великі підприємства; у скороченому вигляді, висвітливши лише фінансові показники своєї діяльності – середні підприємства; а малі та мікропідприємства звільнені від його подання. На нашу думку, малим підприємствам доцільно подавати Звіт про управління, що сприятиме прозорості їхньої діяльності, покращенню інвестиційного клімату та стабільності у розвитку. Необхідність у складанні Звіту про управління обумовлена потребою внутрішніх користувачів у: розумінні взаємозв'язків між показниками діяльності малих підприємств та її впливу на навколишнє середовище; покращенні ділової репутації та зростанні продуктивності праці, що забезпечує підвищення інвестиційної привабливості; дотриманні нормативних актів, які поширюються на діяльність малих підприємств. А вимоги зовнішніх користувачів (акціонерів, постачальників, підрядників, інвесторів, науковців, засобів масової інформації, громади) щодо отримання інформації про перспективи розвитку, впливу

діяльності на зовнішнє середовище є важливим фактором під час оприлюднення показників господарської діяльності у формах звітності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним та практичним питанням щодо змісту і структури складання Звіту про управління присвячено праці багатьох науковців, зокрема: Бондар Т. А., Гандзюк О. В., Гришук Г. В., Жука В. М., Ловінської Л. Г., Людвенка Д. В., Озеран А. В., Олійник Я. В., Пантелеєва В. П., Савчука В. К., Садовської І. Б. та ін. За результатами проведених досліджень Ловінською Л. Г., Олійник Я. В. і Бондар Т. А. [3] окреслено пропозиції щодо методичного забезпечення змісту та структури формування Звіту про управління вітчизняними підприємствами. Крім того, Ловінська Л. Г. [4] наводить складові Звіту про управління, його мету та сферу застосування, а Бондар Т. А. [5] виокремлює етапи складання Звіту про управління. Дослідження Озеран А. В. [6] показали, що Звіт про управління є невід'ємною частиною фінансової звітності. Крім того, Жук В. М., Замула І. В., Людвенко Д. В., Попко Є. Ю. вважають, що оприлюднення інформації у нефінансовій звітності зменшить витрати користувачів на отримання, обробку та систематизацію даних, що сприятиме ефективному використанню ресурсів під час підготовки, обґрунтування, реалізації та оцінювання економічних рішень, а також підвищення аналітичних можливостей його використання в інтересах зацікавлених сторін [7].

Виклад основного матеріалу. У Директиві 2013/34/ЄС «Про щорічну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність» зазначено, що Звіт про управління є збалансованим і комплексним аналізом фінансових і нефінансових показників, зокрема розкриває достовірну інформацію щодо розвитку та стану діяльності суб'єкта господарювання, питань навколишнього середовища та персоналу, політики управління фінансовими ризиками, у т. ч. ціновим, кредитним, ризиком ліквідності та грошових потоків [8]. Насамперед це вимагає розкриття відомостей про основні ризики малих підприємств, ступінь їхнього впливу на діяльність і зовнішнє середовище, причини виникнення та заходи запобігання ризикам. На законодавчому рівні форма, структура та зміст Звіту про управління не є регламентованою та розроблюється підприємствами самостійно у довільній формі з урахуванням Методичних рекомендацій з його складання [9]. На нашу думку, серед них суттєвими для підвищення корисності та достовірності облікової інформації щодо витрат на виробництво продукції рослинництва є такі, як: економічні, соціальні та екологічні складові, а також ризики.

Нормативно-правові документи містять широкий перелік показників, які можуть бути відображені у Звіті про управління з метою забезпечення вибору малим підприємствам для розкриття суттєвої інформації про стан та розвиток діяльності, вплив на навколишнє середовище тощо. Варто наголосити, що під час вибору цифрових показників перевагу необхідно надавати тим, які не потребують обчислення та формуються згідно з даними первинних документів, реєстрів обліку та звітності. Інформація у Звіті про управління має подаватися таким чином, щоб забезпечувати для користувачів можливість порівнювати її з аналогічною інформацією за попередні періоди, а також з інформацією інших підприємств. Політика подання інформації може змінюватись лише у тому разі, якщо це приведе до підвищення якості розкриття таких даних і Звіту загалом. Це насамперед забезпечує міжгалузеву порівнянність

Звіт про управління та стандартизацію підходів до їх складання. Щодо формування Звіту про управління, то необхідно приділити увагу основним показникам результатів діяльності, ризикам і невизначеностям під час розробки пропозицій щодо їх змістовного наповнення.

У ході дослідження проведено аналіз вітчизняної нормативно-правової бази [9; 11] та європейських директив [8; 12]. На основі цього розроблено пропозиції інформаційного наповнення змісту Звіту про управління у частині розкриття суттєвої інформації щодо економічної сфери діяльності та з метою відображення специфіки й технологічних особливостей. Варто наголосити, що вагому частину Звіту про управління має займати описова інформація як підтвердження цифрових даних у динаміці та в аналітичному розрізі за різними напрямками діяльності з метою підвищення корисності такої форми звітності для задоволення потреб користувачів. Перелік основних економічних показників малих підприємств (табл. 1) не є вичерпним та може змінюватись залежно від їхніх цілей [13].

Таблиця 1

Фрагмент II розділу «Результати діяльності» Звіту про управління

№ з/п	Показник	За звітний період	За аналогічний період попереднього року	Прогнозні дані (із зазначенням причин змін)
1.	Обсяг виробленої продукції, тис. т	34	32,4	37
1.1.	Попередники сільськогосподарських культур	кукурудза	ріпак	соя
1.2.	Засоби захисту рослин, тис. грн.	364978,00	285647,00	390476,00
1.3.	Норма висіву, тис. шт./га	88,2	90,3	87,5
2.	Собівартість реалізованої продукції, грн.	6524321,00	5987154,00	684756,00
2.1.	Виробнича собівартість продукції, грн.	4003569,00	3459655,00	4406325,00
3.	Чистий дохід від реалізації продукції, грн.	4652312,00	45621325,00	5022369,00
4.	Податки та збори, грн.	320654,00	285634,00	342035,00
5.	Посівна площа сільськогосподарських культур, га	3000,00	3000,00	3000,00
5.1.	Обробіток ґрунту	142365,00	125034,00	154325,00
5.2.	Удобрення ґрунту	325023,00	298325,00	350324,00
6.	Витрати на оренду паїв, грн.	69500,00	65000,00	73450,00

Джерело: розроблено авторами.

Варто зазначити, що наведені дані у табл. 1 за звітний та попередній період формуються на підставі технологічної карти, фінансової (Баланс (ф. № 1-м) та Звіт про фінансові результати (ф. № 2-м)) і статистичної (Звіт про посівні площі сільськогосподарських культур (ф. № 4-сг), Звіт про площі та валові збори сільськогосподарських культур, плодів, ягід і винограду (ф. № 29-сг) і Звіт про основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств (ф. № 50-сг)) форм звітності. Формування прогнозних даних та їх обґрунтування дає змогу ознайомити зацікавлених осіб з динамікою їхнього подальшого розвитку.

Одним з основних економічних показників, який характеризує діяльність, є обсяг виробленої продукції рослинництва. У Звіті про управління необхідно розкрити інформацію щодо: попередників сільськогосподарських культур залежно від кліматичних умов, місцезнаходження та структури посівних площ. Доцільно також відображати інформацію щодо процесу підготовки насіння до сівби, який передбачає внесення засобів захисту рослин, і норм посіву насіння на основі порівняння нормативних значень з фактичним використанням для зіставлення даних та з'ясування причин цих відхилень.

Взаємозалежним показником обсягу вирощеної продукції є площа земель, – завдяки цим показникам можна розрахувати урожайність культури (діленням обсягу виробленої продукції на посівну площу). Захист від бур'янів, збереження вологи на час сівби, внесення добрив та підживлення є головним завданням обробітку та удобрення посівних площ. На нашу думку, у Звіті про управління необхідно розкривати такі технологічні особливості вирощування продукції рослинництва для аналізу прийнятих рішень щодо технології виробництва, обсягу вирощеної продукції рослинництва та величини витрат на її виробництво [14].

Від величини посівних площ, системи обробки та внесення добрив у ґрунт залежить рівень собівартості продукції рослинництва, чистий дохід від реалізації та інші економічні показники. Крім того, малі підприємства у галузі рослинництва переважно використовують землі на правах оренди, тому, на нашу думку, витрати на оренду паїв є також важливим показником, який необхідно відобразити у Звіті про управління.

Окрім цього, інформацію щодо впливу малого підприємства на навколишнє середовище у Звіті про управління потрібно розкривати в екологічному аспекті діяльності підприємства (табл. 2) [13].

Таблиця 2

Фрагмент IV розділу «Екологічні аспекти» Звіту про управління

№ з/п	Показник	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1.	Родючість ґрунту	0,7	0,8
2.	Об'єм забору води, тис. м ³	928	843
3.	Об'єм загального скиду стічних вод, тис. м ³	915	820
4.	Ефективність використання води	0,9	0,9
5.	Обсяг спожитої електроенергії, кВт/год	1278	987
6.	Об'єм загального споживання палива, ТДж	687	498
7.	Обсяг викидів парникових газів, %	20	24
8.	Відновлювальна енергія, %	15	37
9.	Загальна маса відходів, т	17	9
10.	Обсяг утилізованих відходів, т	12	5
11.	Обсяг перероблених відходів, т / тис. грн.	2345	1789

Джерело: розроблено авторами.

Основними показниками, що характеризують вплив сільськогосподарського підприємства на довкілля є родючість ґрунту, використання водних ресурсів та енергії, викиди парникових газів, утворення, переробка та утилізація відходів виробництва.

Під час тривалої експлуатації земель сільськогосподарського призначення, простежується деградація ґрунтів. Саме тому важливим є відображення у Звіті про управління достовірної інформації щодо показників родючості ґрунту та комплексу заходів охорони та збереження продуктивності сільськогосподарських угідь, підвищення їхньої екологічної стійкості та родючості. Досягненню цього сприяє побудова своєчасного обліку ґрунтів та їхніх якісних характеристик, раціональне й екологічно безпечне використання земель, утримання показників родючості ґрунтів у сталому стані та їх покращення за рахунок реалізації заходів захисту ґрунтів від негативних природних та антропогенних впливів або мінімізації дії таких виявів тощо. Ці дані підтверджують відповідальне ставлення до охорони земель та готовності малих підприємств працювати над вирішенням проблемних питань, що виникають.

У процесі проведення сільськогосподарських робіт під час вирощування продукції рослинництва важливе ефективне використання водних ресурсів. На нашу думку, у Звіті про управління сільськогосподарським підприємствам необхідно відобразити інформацію про загальний обсяг водокористування із розмежуванням місця забору води (поверхневі, підземні води, стічні води інших підприємств, муніципальні та інші системи водозабезпечення) та місць відведення стічних вод (по трубах на комунальні очисні споруди, у вигрібні ями із вивезенням на комунальні очисні споруди, випуск у водний об'єкт після очищення на власних очисних спорудах тощо). Показник ефективності використання води розраховується співвідношенням загального об'єму забору води до обсягу виробленої продукції рослинництва. Висвітлення такої інформації для зацікавлених осіб означає відповідальне поводження з водними ресурсами.

Споживання енергії у процесі виробництва, обробки та зберігання продукції рослинництва впливає на навколишнє середовище протягом усього виробничого циклу. У Звіті про управління з цього питання необхідно розкрити дані щодо стану споживання електроенергії та палива, інформацію щодо управління енергоспоживанням, яке спрямоване на зниження споживання електроенергії загалом та палива з невідновлюваних джерел (природний газ, дизельне паливо, бензин) та збільшення споживання палива з відновлюваних джерел (біогаз, лушпиння соняшнику), – це є важливим компонентом сталого розвитку підприємства.

Викиди парникового газу в атмосферу від діяльності сільськогосподарських підприємств мають тенденцію до зростання [15]. Найбільшими джерелами викидів у рослинництві є використання синтетичних добрив, спалювання природного газу, використання дизельного палива та бензину тощо. Тому малі підприємства зобов'язані надати відомості про викиди забруднювальних речовин та парникових газів, пояснювати причини утворення та стратегію щодо їх скорочення [16].

У процесі виробництва продукції рослинництва утворюються різні види як безпечних (солома, зернові відходи), так і небезпечних (тара з-під пестицидів, використані акумуляторні батареї та масла) відходів. На наш погляд, доцільно наводити інформацію щодо відходів відповідно до методів їх поводження: повторне та

багаторазове використання відходів, компостування, виділення цінних компонентів, спалювання, розміщення на полігоні, передача контрагенту за договором тощо. Така аналітична розшифровка даних дає змогу користувачам оцінити заходи щодо запобігання утворенню відходів, їх збирання, перевезення, сортування, зберігання, оброблення, перероблення, утилізації, видалення, знешкодження та захоронення.

Наступним напрямом у Звіті про управління є витрати на оплату праці (табл. 3), які здебільшого формуються на підставі статистичної звітності, а саме – Звіту з праці (ф. № 1-ПВ) [13].

Таблиця 3

Фрагмент V розділу «Соціальні аспекти та кадрова політика» Звіту про управління

№ з/п	Показник	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1.	Загальна кількість штатних працівників, осіб	340	366
2.	Частка сезонних працівників, %	7	11
3.	Частка жінок на керівних посадах, %	14	14
4.	Загальна кількість позаштатних працівників, осіб	6	4
5.	Плинність кадрів	0,01	0,01
6.	Заробітна плата штатних працівників, грн.	6098743,00	5196032,00
7.	Заробітна плата сезонних працівників, грн.	162987,00	147604,00
8.	Заробітна плата працівників-жінок, грн.	120987,00	160874,00
9.	Заробітна плата позаштатних працівників, грн.	54100,00	48654,00
10.	Середня заробітна плата, грн.	17400,00	14670,00

Джерело: авторська розробка.

На нашу думку, відповідно до кадрової політики необхідно розкрити інформацію щодо структури працівників за гендерною ознакою, виокремивши частку жінок на керівних посадах, та за типом найманих осіб – на штатних та позаштатних працівників. Окрім того, доцільно зі штатного персоналу виокремити частку сезонних працівників з метою визначення їх вагомості та ролі під час виконання сільськогосподарських робіт. А показник плинності кадрів дає змогу виявити її рівень, кадровий потенціал, причини виникнення (рівень заробітної плати, відсутність кар'єрного зростання, вільних вакансій, службового житла для іногородніх працівників тощо), втрати суб'єкта господарювання та заходи щодо зменшення плинності кадрів.

Наступною групою показників є фонд оплати праці штатних (у т. ч. сезонних працівників та жінок) та позаштатних працівників з розкриттям інформації про систему оплати праці та мотивації, структуру фонду заробітної плати (складові основної та додаткової заробітної плати, інших заохочувальних і компенсаційних виплат) тощо. Ці дані є основою для визначення середньої заробітної плати та порівняння з мінімальною заробітною платою, визначеною законодавством України та середньою заробітною платою по галузі.

Крім того, особливу увагу під час складання Звіту про управління потрібно приділяти ризикам і складнощам, з якими стикаються малі підприємства у процесі своєї діяльності, та вивченню підходів до їх управління (табл. 4) [13].

Таблиця 4

Фрагмент VI розділу «Ризики» Звіту про управління

№ з/п	Ризик	Наслідки	Заходи щодо зменшення / усунення впливу ризиків
1.	Природний ризик	Негативний вплив природно-кліматичних умов, стихійних лих на сільськогосподарське виробництво.	Аграрне страхування потенційного врожаю сільськогосподарських культур.
2.	Техногенний ризик	Перезволоження земель, забруднення ґрунтів хімікатами.	Контроль за дотриманням технологічного процесу вирощування продукції рослинництва, забезпечення якості виробничих витрат.
3.	Антропогенний ризик	Порушення природного балансу, втрата ґрунтового покриття.	
4.	Еколого-економічний ризик	Використання екологічно небезпечних технологій у виробництві.	
5.	Ціновий ризик	Підвищення ціни на сільськогосподарські ресурси.	Вивчення ринку, цінової політики на необхідні матеріали.
6.	Інституційний ризик	Зміни в законодавстві.	Своєчасне вивчення змін у нормативно-правовій базі.
7.	Фінансовий ризик	Наявність кредитних зобов'язань.	Контроль за своєчасним погашенням кредитних зобов'язань.

Джерело: розроблено авторами.

Опис суттєвих видів ризиків має охоплювати як негативні наслідки, так і потенційні можливості. Це дає змогу зовнішнім та внутрішнім користувачам оцінити ризики й невизначеності та ознайомитись зі стратегією малого підприємства щодо їх управління для мінімізації ризиків у галузі сільського господарства [17].

Висновки і перспективи подальших наукових досліджень. Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що складання Звіту з управління у частині розкриття інформації щодо результатів діяльності та ризиків і невизначеностей сприяє підвищенню прозорості, підзвітності та порівнянності інформації відповідно до галузі щодо наведених сфер діяльності. Крім того, Звіт про управління має розкривати суттєву та зрозумілу користувачам інформацію описового характеру щодо наведених основних показників із застосуванням ілюстративного матеріалу (рисунки, графіки, діаграми) для сприйняття й аналізу таких даних. Впровадження запропонованих рекомендацій дасть змогу розкрити інформацію в економічному аспекті щодо результатів, специфіки й технологічних особливостей у діяльності, ефективності використання трудового потенціалу, впливу на навколишнє середовище та механізмів його мінімізації. Це задовольнить інформаційні потреби внутрішніх і зовнішніх користувачів щодо наслідків впливу діяльності малих підприємств на вітчизняну економіку, зокрема розвиток галузі рослинництва, навколишнє середовище та суспільство.

Література

1. Валовий внутрішній продукт (у поточних цінах, млн грн) за 2017–2022 роки. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: https://ukrstat.gov.ua/imf/arhiv/nr/nr_pdpb2017_2020_u.htm
2. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку : підручник для студентів вузів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит». Вид. 2-е, доп. і перероб. Житомир : ЖІТІ, 2000. 640 с.
3. Ловінська Л. Г., Олійник Я. В., Бондар Т. А. Нормативно-правове забезпечення Звіту про управління підприємств в Україні. Фінанси України. Облік та аудит. 2018. № 6. С. 19–44. URL: http://finukr.org.ua/docs/FU_18_06_019_uk.pdf.
4. Ловінська Л. Г. Вплив євроінтеграційних процесів на розвиток бухгалтерського обліку та звітності в Україні. Фінанси України. *Облік та аудит*. 2014. № 9. С. 21–30. URL: http://finukr.org.ua/docs/FU_14_09_021_uk.pdf.
5. Бондар Т. А. Звіт про управління: етапи складання. Сучасні тенденції розвитку обліку, оподаткування, аналізу і аудиту : зб. матеріалів Міжнар. наук. інтернет-конф., 17 листоп. 2017 р., м. Київ. Київ : КНЕУ, 2017. С. 115–117. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b495332a-8dbf-4923-9705-566b7b858768/content>
6. Озеран А. В. Звіт керівництва: сутність, структура та місце у системі фінансової звітності суб'єкта господарювання. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 18. С. 983–993. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/18_ukr/137.pdf.
7. Zhuk V., Zamula I., Liudvenko D., Popko Ye. Development of non-financial reporting of agricultural enterprises of Ukraine. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2020. № 6. P. 76–89. URL: <https://ageconsearch.umn.edu/record/308587/>
8. Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on the Annual Financial Statements, Consolidated Financial Statements and Related Reports of Certain Types of Undertakings. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32013L0034>.
9. Про затвердження Методичних рекомендацій зі складання звіту про управління: Наказ Міністерства фінансів України № 982 від 07.12.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18#Text>.
10. Методичні рекомендації з підготовки Звіту про управління від Kreston GCG. URL: <https://kreston-gcg.com/ua/methodical-recommendations-for-the-training-of-zv%D1%96tu-about-the-management-of-kreston-gcg/>.
11. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
12. Directive 2014/95/EU of the European Parliament and of the Council of 22 October 2014 amending Directive 2013/34/EU as regards disclosure of non-financial and diversity information by certain large undertakings and groups. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0095>
13. Гришук Г. В. Облік витрат і контроль собівартості продукції рослинництва : дис. ... д-ра філософії: 071 – облік і оподаткування. НУБіП України. Київ, 2023. 230 с. URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u145/dis_grishchuk.pdf

-
14. Umerova H. Agricultural enterprise Management Report. *Bioeconomics and agrarian business*. НУБіП України. Vol. 3. 2020. URL: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Bioeconomy/article/view/15109>
 15. Брик М. М. Облікі аналіз формування біологічних активів у сільськогосподарських підприємствах : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності). Тернопіль, 2019. 195 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/jspui/bitstream/316497/35374/1/%d0%94%d0%b8%d1%81%d0%b5%d1%80%d1%82%d0%b0%d1%86%d1%96%d1%8f.pdf>
 16. Калюга Є. В. Нормативно-правове забезпечення суб'єктів добувної галузі в контексті формування Звіту про прозорість. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2017. № 4 (86). С. 159–172. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vtneu_2017_4_17.
 17. Vytvytska O., Kaliuha Ye., Volodin S., Rebilas R., Bodnar O., Hryshchuk H. Taxation as part of the accounting policy of small enterprises. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. Vol. 6 (53). P. 70–81. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/download/4162/3973>

References

1. State Statistics Service of Ukraine (2017–2022). Gross domestic product (in current prices, million UAH). Retrieved from https://ukrstat.gov.ua/imf/arhiv/nr/nr_pdpb2017_2020_u.htm [in Ukrainian].
2. Butynets, F. F. (2000). *Teoriia bukhgalterskoho obliku: pidruchnyk* [Theory of accounting: textbook]. Zhytomyr, 640. [in Ukrainian].
3. Lovinska, L. H., Oliinyk, Ya. V., Bondar, T. A. (2018). Normatyvno-pravove zabezpechennia Zvitu pro upravlinnia pidpriemstv v Ukraini [Regulatory and legal basis for enterprise management reporting in Ukraine]. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine*, 6, 19–44. Retrieved from http://finukr.org.ua/docs/FU_18_06_019_uk.pdf [in Ukrainian].
4. Lovinska, L. H. (2014). Vplyv yevrointehratsiinykh protsesiv na rozvytok bukhgalterskoho obliku ta zvitnosti v Ukraini [The impact of european integration processes on the development of accounting and reporting in Ukraine]. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine*, 9, 21–30. Retrieved from http://finukr.org.ua/docs/FU_14_09_021_uk.pdf [in Ukrainian].
5. Bondar, T. A. (2017). Zvit pro upravlinnia: etapy skladannia [The report about management: phases of compilation]. *Suchasni tendentsii rozvytku obliku, opodatkuvannia, analizu i audytu: zb. materialiv mizhnar. nauk. internet-konf. – Current tendencies in accounting, taxation and audit: proceedings of intern. Scientific and practical conf. K.: KNEU*, 115–117. Retrieved from <https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/23374/115-17.pdf?sequence=1> HYPERLINK “<https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/23374/115-17.pdf?sequence=1&is%20Allowed=y>”& HYPERLINK “<https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/23374/115-17.pdf?sequence=1&is%20Allowed=y>” [in Ukrainian].
6. Ozeran, A. V. (2018). Zvit kerivnytstva: sutnist', struktura ta mistse u systemi finansovoi zvitnosti sub'iehta hospodariuvannia [Management report: nature, structure and

- place in the financial reporting system of the entity]. *Ekonomika i suspil'stvo – Economy and society*, 18, 983–993. Retrieved from http://www.economyandsociety.in.ua/journal/18_ukr/137.pdf [in Ukrainian].
7. Zhuk V., Zamula I., Liudvenko D., Popko Ye. (2020). Development of non-financial reporting of agricultural enterprises of Ukraine. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*, 6, 76–89. Retrieved from <https://ageconsearch.umn.edu/record/308587/> [in English].
 8. Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on the Annual Financial Statements, Consolidated Financial Statements and Related Reports of Certain Types of Undertakings. Retrieved from <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32013L0034>. [in English].
 9. Ministry of Finance of Ukraine (2018). Pro zatverdzhennia Metodychnykh rekomendatsii zi skladannia zvituv pro upravlinnia [On Approval of the Guidelines for the preparation of the management report] (Order No. 982, December 7). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18>. [in Ukrainian].
 10. Guidelines for the preparation of the Management Report from Kreston GCG. Retrieved from <https://kreston-gcg.com/ua/methodical-recommendations-for-the-training-of-zv%D1%96tu-about-the-management-of-kreston-gcg/> [in Ukrainian].
 11. The Verkhovna Rada of Ukraine (1999). The Law of Ukraine “On accounting and financial reporting in Ukraine”. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> [in Ukrainian].
 12. Directive 2014/95/EU of the European Parliament and of the Council of 22 October 2014 amending Directive 2013/34/EU as regards disclosure of non-financial and diversity information by certain large undertakings and groups. Retrieved from <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0095> [in English].
 13. Hryshchuk, H. V. (2023) Oblik vytrat i kontrol sobivartosti produktsii roslynnytstva [Cost accounting and cost control of crop production]: dys. ... d-ra filosofii: 071 – oblik i opodatkovannia – thesis ... PhD: 071 – accounting and taxation. Kyiv, 230. Retrieved from https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u145/dis_grishchuk.pdf [in Ukrainian].
 14. Umerova H. (2020). Agricultural enterprise Management Report. *Bioeconomics and agrarian business*, 3. Retrieved from <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Bioeconomy/article/view/15109> [in English].
 15. Bryk, M. M. (2019). Oblik i analiz formuvannia biolohichnykh aktyviv u silskohospodarskykh pidpriemstvakh [Accounting and analysis of the formation of biological assets in agricultural enterprises] : dys. ... kand. ekon. nauk : 08.00.09 – bukhhalterskyi oblik, analiz ta audyt (za vydamy ekonomichnoi diialnosti), 195. Retrieved from <http://dspace.wunu.edu.ua/jspui/bitstream/316497/35374/1/%d0%94%d0%b8%d1%81%d0%b5%d1%80%d1%82%d0%b0%d1%86%d1%96%d1%8f.pdf> [in Ukrainian].
 16. Kaliuha, Y. V. (2017). Normatyvno-pravove zabezpechennia subiektiv dobuynoi haluzi v konteksti formuvannia Zvituv pro prozorist [Regulatory and legal provision of the extractive industry enterprises in the context of the formation of the Transparency
-

-
- Report]. *Visnyk Ternopil'skoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu - Bulletin of the Ternopil National Economic University*, 4, 159–172. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vtneu_2017_4_17 [in Ukrainian].
17. Vytvytska O., Kaliuha Ye., Volodin S., Rebilas R., Bodnar O., Hryshchuk H. Taxation as part of the accounting policy of small enterprises. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. Vol. 6 (53). P. 70-81. Retrieved from <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/download/4162/3973> [in English].

Статтю отримано 04 липня 2024 р.
Article received July 4, 2024.